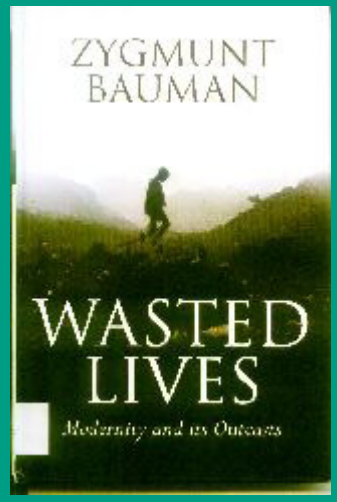

Raluca Ciurcanu

Department of Philosophy, BBU, Cluj, Romania
E-mail:
danaida21@personal.ro

Zygmunt Bauman, Wasted Lives. Modernity and Its Outcasts

Polity Press, Cambridge, 2004

Recenta carte a sociologului Zygmunt Bauman vorbeste despre ceea ce, în termeni mai putin delicati, se poate numi „productia de deseuri umane" sau, mai precis, de vieti irosite – un efect datorat actualelor conditii ale industriei modernitatii, ce vizeaza noi forme de progres economic si de ordonare constructiva a societatii. Functia manifesta a primei ramuri a acestei industrii este aceea de a produce si reproduce ordine sociala. Orice model de ordonare este selectiv si necesita decuparea, segregarea, separarea sau chiar excizarea materialului uman care este nepotrivit sau nefolositor noii ordini. În finalul procesului, aceste parti sunt etichetate ca deseuri umane, distincte de cele ce sunt prezentate ca fiind folositoare, în conditiile în care acestea din urma sunt „produse" intentionate. Deseurile umane nu sunt considerate a fi productii dezirabile ale societatii si, din acest motiv, ele trebuie înlaturate cumva.

Zygmunt Bauman considera ca pe masura ce parti mari ale lumii au ramas în totalitate sau partial neafectate de modernizare, au fost tratate de catre societatile modernizate ca zone capabile de a absorbi excesul de populatie din tarile dezvoltate; era vorba de a se gasi solutii globale la probleme locale, iar aceasta situatie a fost caracteristica pentru perioada colonizarilor din secolele trecute. Pe masura ce modernizarea a atins, prin acest proces, si cele mai îndepartate tinuturi ale planetei, populatia redundanta este produsa peste tot, si toate zonele se confrunta cu suita de consecinte ale triumfului global al modernitatii. Aceasta creeaza acuta nevoie de a cauta, de data aceasta, solutii locale la probleme produse în mod global.

Sociologul arata ca raspîndirea globala a modernitatii a condus la productia unei cantitati în crestere de oameni lipsiti de mijloace de supravietuire, dar planeta se confrunta cu lipsa unor locuri în care acestia sa fie plasati. De aici pornind, noile anxietati legate de imigranti, de cei care cer azil si de rolul crescînd jucat de difuzia de temeri legate de securitate, prezente în agenda politica contemporana.

Bauman afirma ca planeta noastra este „plina", însa nu în termeni fizicalisti sau geografici, în conditiile în care zonele depopulate sau locuite temporar si etichetate ca fiind nelocuibile sau incapabile de a sustine viata umana, par sa se mareasca, nu sa scada.

Tehnologia, în progresul ei ne ofera (la costuri ridicate) noi sensuri ale supravietuirii în habitate care înainte erau catalogate ca fiind incapabile de a sustine asezari umane. Pe de alta parte, aceeasi tehnologie distruge posibilitatea multor habitate de a sustine populatii pe care anterior le acomodase si le hranise. În

KEY WORDS:

Wasted lives, modernization, Zygmunt Bauman, outcasts, sociology

noua constructia sociala exista o distinctie calitativa între doi termeni: *somaj* si *redundanta*; primul semnifica o stare de ne-angajat (în sensul pe care îl ofera termenul englez - unemployed), de anormalitate, de abatere de la norma (ca în cazul unui „nesanatos"- unhealthy), dar este o situatie reversibila, întrucît destinatia somerului este aceea de a fi rechemat si reîncadrat în munca. În cazul redundantei asa ceva este exclus; redundanta nu este o conditie temporara, ci exprima permanenta. A fi redundant înseamna a fi dat la o parte datorita faptului ca poti fi dat la o parte, ai aceasta disponibilitate - ca si o sticla pet de plastic, sau o seringa folosita o singura data. Redundanta îsi împarte spatiul semantic cu rejectarea, lenea, gunoiul, refuzul, cu *irosirea*.

Cea de a doua ramura a industriei modernitatii este, pentru Zygmunt Bauman, progresul economic care vizeaza, în principal, anihilarea unor moduri de conservare a formelor de productie si introducerea inovatiei, a cresterii continue a standardelor productivitatii si profitabilitatii. „Practicantii" vechilor forme de productie nu pot, de regula, sa se acomodeze în masa la noile forme de activitate, mult mai simplificate si mai bine gîndite. Aceasta duce, inevitabil, la interzicerea accesului la aceste forme de productie si, simultan, la crearea de deseuri (umane) ale progresului economic.

Progresul economic este privit de autor ca, metaforic vorbind, o istorie a distrugerii creative. În acest întreg proces factorul uman este tratat în termeni de cerere de piata, schimb, competitie, productivitate, eficienta, simple notiuni care nu au nici o legatura cu oamenii reali, posesori de nume si adrese. Pe de alta parte, acest factor uman este destinat dezasamblarii si reasamblarii, în functie de cererea pe piata productiei.

Un alt aspect pe care autorul îl surprinde în cartea sa este legat de implicatiile pe care statul le are în rîndul populatiei. Daca înainte statul reprezenta un garant si un protector al intereselor membrilor societatii, în fata dezechilibrelor economice datorate jocurilor competitionale pe piata libera, acum acest lucru nu mai constituie o practica, în conditiile în care piata libera este definita ca o afacere privata. Acest fapt a condus la o diminuare continua a încrederii populatiei în valorile si actiunile statului, la o apatie politica, o descalificare continua a legii, si la o mare retragere a populatiei în fata participarii la politica institutionalizata.

Prin urmare, statul trebuie sa intervina cu noi metode de a crea starea de vulnerabilitate si nesiguranta, iar una dintre acestea o reprezinta accentuarea ideii de nesiguranta la nivel personal, în fata activitatilor criminale, manifestarilor anti-sociale ale clasei de jos si, mai recent, terorismului global. Se pare ca un nou stat trebuie sa se nasca, pe fundatiile vulnerabilitatii personale si a sigurantei personale, în locul precaritatii sociale sau protectiei sociale.

Vieti irosite este o carte care puncteaza, din perspectiva sociologica, actualele probleme globale, la nivel de populatie si de productie.